

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Amaçları

Psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarının amacını ortaya koyabilmek için öncelikle, "kendini gerçekleştirme" (self-actualizing) kavramından hareket etmekteyiz. Bu kavram alan literatüründe önemle üzerinde durulmaktadır ve insan ihtiyaçları arasında en üst düzeydeki ihtiyaç olarak belirlenmektedir. Buna göre, insanın davranışlarına yön veren ana güdü, insanın kendini gerçekleştirme güdüsüdür.

Kendisini gerçekleştirmekte olan bireyin taşıdığı özellikler, aslında, psikolojik sağlığı yerinde olan çağdaş insanda bulunması gereken özelliklerdir. Bunlar genel olarak şöyle özetlenebilir:

Kendini gerçekleştirmekte olan birey daha yeterli bir kişiliğe sahiptir ve daha verimlidir. Kim olduğunu gerçekçi biçimde algılayabildiği gibi, kim olabileceği hakkında da tutarlı bir görüşe sahiptir. Hem kendisi hem de başkaları hakkında iyi düşüncelere sahiptir. İnsan değerlerine saygı duyar, benimser, geliştirir. Kendini gerçekleştirmekte olan birey geçmişten daha çok geleceğe dönüktür, yaratıcıdır. Kendine saygı duyar, kendini olduğu gibi kabul eder, duygularını açığa vurmaktan kaçınmaz. Değişmeye ve yeni yaşantılara açıktır. Kendini değiştirmekte olan dünyanın yine değiştirmekte olan gerçek bir parçası olarak görür.

Kendini gerçekleştirme birey için yaşam boyu süren bir süreçtir. Her bireyin bunu belirli bir dönemde belirli bir gerçekleştirme düzeyi bulunmaktadır. İşte eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin amacı öğrencinin eğitim-öğretim yaşantısı dahilinde kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır ve bu amaç anlaşılacağı üzere Eğitim Sistemimizin genel amaçlarıyla da büyük ölçüde uyum

içerisindedir. Bu nedenledir ki, öğretimi temel alan bir yaklaşımla eğitim sistemimizin genel amaçlarını gerçekleştirmek olası görülmemektedir.

Bununla birlikte, söz konusu hizmetlerin amacını gerçekleştirmede, uygulamalarda, Ülkemizin toplumsal özellikleri de tabii ki dikkate alınmak durumundadır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Nedir?

Bireylere çağdaş dünyanın ihtiyacı olan, mutlu ve üretken insanlar olabilmeleri için gerekli niteliklere ulaşmaları amacıyla:

- Gizil güçlerinin farkına varma,
- Kendini anlama ve problemlerini çözebilme ,
- Kapasitelerini kendilerine en uygun düzeyde geliştirebilme ,
- Çevresiyle dengeli ve sağlıklı bir uyum içinde olabilme ,
- Bireyin yeterlilik ve yetenekleriyle en üst düzeyde geliştirerek gereksinimlerini doyurma ,
- Benliğine uygun rol kavramları gerçekleştirme(benlik kavramı),
- Karar verme bilgi ve becerisi kazanma,
- Anlamlı ve mutlu bir yaşam sürebilme,
- Ve böylece " kendini gerçekleştirme " leri (self-actualizing) için uzman kişilerce bireye verilen bilimsel ve sistematik psikolojik yardımlardır.

Rehberliği Zorunlu Kılan Faktörler

Toplumumuz sürekli olarak hızla değişmektedir. Teknik ve bilim alanındaki değişme ve gelişmeler sosyal kurumlarda ve bu kurumların fonksiyonlarında da

değişme meydana getirmiştir. Politik, sosyal, kültürel devrimler farklı değerler, eski ve yeni normlar bütün bireyleri etkilemekte onları korumasız, güç durumda bırakmaktadır. Böyle bir sosyal ortamda bireyin uyum sağlayabilmesi için yardıma ihtiyacı vardır.

Nüfus hızla artmakta, kırsal bölgelerden şehirlere göç, gecekondulu mahallelerini meydana getirmektedir. Bu semtlerde oturan halk, sayısız geçim ve uyum problemleri ile karşı karşıya bulduklarından geçim şartlarının değiştirilmesi ve uyumlarının sağlanmasında rehberliğe ihtiyaç vardır. Çağımızda kadının çalışması, evini yönetmesi, çocuklarını yetiştirmesi, kanunen tanınan haklardan yararlanması, onu bazı problemlerle karşı karşıya getirmiştir. Bunun sonucunda ortaya çıkan uyuşmazlıkların giderilmesinde rehberliğe ihtiyaç vardır.

Genç kuşakta görülen sağlık ve gelecek kaygısı, okuma sorunu, ev-aile sosyal ilişkiler ve iş hayatındaki bunalım, onların bu konularda aydınlanmalarını zorunlu kılmıştır. Bütün dünyada suç işleme eğilimi, uyuşturucu madde alışkanlığı gündün günden artmaktadır. Bütün bu durumları azaltmak için gerekli rehberliğin yapılması zorunludur.

Toplumlarda vasıflı insan gücüne ihtiyaç vardır. Bireylerin kabiliyetlerine uygun işlerde çalıştırılmaları gerektiğinden onların çok iyi tanınması gerekir. Nüfus artışı ve sosyal hayatın değişmesi sürekli olarak eğitim düzenini etkilemektedir. Eğitim üzerinde yapılan değişiklikler, kalabalık sınıflardaki öğrencilerin durumları rehberliği zorunlu hale getirmiştir. Psikolojik araştırmalar, bireylerin fiziksel yapı ve psikolojik nitelikleri birbirinden çok farklı olduğunu ortaya çıkarmıştır. İnsan gücünden en üstün derecede yararlanmak gereklidir. Bu da bireylerin her yönüyle tanınmasıyla mümkündür.

Rehberlik Anlayışını Oluşturan İlkeler

- Rehberlikte insana ve onun kendine ilişkin konularda karar verme hakkına saygı esastır.
- Rehberlik hizmetleri eğitimin ayrılmaz ve tamamlayan bir parçasıdır.
- Etkili rehberlik, bireysellikleri dikkate alan eğitimde gerçekleşir.
- Rehberlik tüm bireylere yöneliktir.
- Rehberliğin amacı, bireylerin bir bütün olarak gelişmesine yardımdır.
- Rehberlik hizmetlerinde süreklilik esastır.
- Rehberlik hizmetlerinde gönüllük esastır.
- Rehberlik okulun ihtiyaç duyduğu alanlarda yoğunlaştırılır.
- Rehberlik, planlı, programlı, örgütlenmiş, profesyonel bir düzeyde uygulanmalıdır

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberliğin Önemi

P.D.R'nin öneminin en iyi şekilde anlaşılabilmesi için amacının kavranması gereklidir. Yani P.D.R'nin önemi amacında gizlidir. Psikolojik danışmanın en önemli amacı, bireyin kendini gerçekleştirilmesine yardım etmektir. Kendini gerçekleştirmekte olan bireyin taşıdığı özellikler aslında, psikolojik sağlığı yerinde olan çağdaş insanda bulunması gerekli özelliklerdir. Kendini gerçekleştiren bir insanın özelliklerinin bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz: Kendini gerçekleştirmekte olan insan, kim olduğunu gerçekçi bir gözle algıladığı gibi kim olabileceği hakkında daha tutarlı bir görüşe sahiptir. İnsan değerlerine saygı duyar, onları benimser ve geliştirir. Zamanı iyi kullanır, değişmeye ve yeni yaşantılara açıktır.

P.D.R, ayrıca bireylerin kendini anlamasını, problemini çözebilmesini, kendine en uygun seçimleri yaparak gerçekçi kararlar alabilmesini, kendi kapasitelerini en uygun bir düzeyde geliştirilmesini, çevresine dengeli ve sağlıklı bir biçimde uyum sağlamasını amaçlar.

Rehberlik Nedir?

- Rehberlik öğrencinin kendisine yardım etmesi ağırlıklı çalışmalardır.
- Rehberlik öğrencinin kendisini tanıması ortaya koyması, kendi kararlarını kendisi vermesi, kendi hayatını kendisi yönlendirmesi ve sonuçlarında sorumlu olması işidir.
- Rehberlik isteklilik ve gönüllülüğe dayalı bir yardımdır.
- Rehberlikte öğrenci hakkında hazırlanan test, anket, bilgi toplama amaç değil, öğrencilere yardımcı olmak için kullanılan araçtır.
- Rehberlikte danışan öğrencilerin özellikleri ne olursa olsun, hasta olarak algılanmaz ve özelliklerine kişiliklerine saygı duyularak yürütülen çalışmalardır.
- Rehberlikte ilişkiler tek yönlü olmayıp, rehber ile öğrencinin karşılıklı saygı, hak, sorumluluk işbirliğine dayalı bir etkileşim ilişkisidir.
- Rehberlikte öğrenci hakkında edinilen bilgiler açık yakalama, tehdit etme baskı aracı olarak kullanılmayıp gizli ve özel her türlü bilgiler onun en verimli gelişimi için kullanılır ve gizli tutulur.
- Rehberlik öğrencinin karşılaştığı veya ileride karşılaşacağı problemler için öngörü kazandırmak, problemlere hazır hale getirmek, çözüm için beceri ve anlayış oluşturmaktır.
- Rehberlik bireyin benlik ve kişilik gelişimine yardımcı olmaktadır.
- Rehberlik disiplin işi değildir. Yalnız öğrencilere her türlü uyumları için, program ve birlikte yaşama, bilmeden hatalara düşmemeye yönelik kurallar hakkında bilgi verilebilir.
- Rehberlik öğrencilerin her türlü eğitimi ve gelişimi için uygun ortam yaratmaktır.

Rehberlik Ne Değildir?

- Rehberlik çocuğun elinden tutup yürütmek, bütün ihtiyaçlarını karşılamak değildir.
- Rehberlik öğrenciyi korumak, her sıkıntıdan kurtarmak, problemlerini çözmek için doğrudan yardım yapma değildir.
- Rehberlik öğrenciye öğüt vermek, telkinde bulunmak, tavsiye yapmak değildir.
- Rehberlik öğrencilere test uygulamak, anket yapmak, fiş doldurmak dosya tutmak gibi rutin işler değildir.
- Rehberlik okulda disiplini sağlama, öğrencileri tehdit etme, kontrol altında bulundurma, onları yargılama işi değildir.
- Rehberlik idarenin istek ve arzularını öğrencilere empoze etmek, öğrenci ile okul idaresi arasında aracılık etmek işi değildir.
- Rehberlik öğrencilerin devamsızlıklarını incelemek, karne yazmak sekreterlik yapmak değildir.
- Rehberlik öğrenciyle ahbaplık etmek, sohbet yapmak, dertleşmek değildir.
- Rehberlik bilgi vermek, ikna etmek inandırarak ve önderlik ederek çocukların davranışlarını etkilemek değildir